

NAŠ GLAS

**Glasilo Osrednje Zveze javnih
nameščencev in upokojencev
= za Slovenijo v Ljubljani. =**

Cena posamezne šte. 2 K 50 vln.

„NAS GLAS“ izide vsak četrtek.

Celoletna naročnina K 100.—

Polletna naročnina K 50.—

Četrletna naročnina K 25.—

Za inozemstvo je dodati poštnino. Oglasi
po ceniku.

Uredništvo: Ljubljana, Rimska cesta šte. 20/II. Rokopisov ne vrača, ako se ne priloži znamk. Dopise v latinici in cirilici sprejema le podpisane in zadostno frankirane. Rokopise je pošiljati samo uredništvu v Ljubljani.

Upravništvo: Na naročila brez denarja se ne oziramo. Naročnina naj se pošilja po nakaznici oziroma položnici le v Ljubljano, Vodnikov trg št. 5/I. Tja je pošiljati tudi zbirke za naš tiskovni sklad.

A. BARAC:

„Duševni delavci“.

(Dalje.)

V občutju balasta, ki ga pomenja nepregledna vojska birokratov za državo, za narod, za družbo, so v praktičnem držanju napram nji složni gotovo vsi, da si so motivi tega držanja različni. Državniki na vse javke, tožbe, pretnje dolgočasni in nevoljni ter z odvrčanjem migajo z rameni, kakor bi hoteli reči: »Da, vi ste nam potrebni, momentano, no, sicer... ah!« — Delavci, kmetje, obrtniki, vsi oni, čijih delo zapušča vidne rezultate, gledajo z nevoljo in mržnjo na vse one, ki večno zahtevajo, večno prosijo, vedno lačni, nikdar nasičeni in ki po njih mišljenju žive le od njih. In »duševni delavci« v zadregi ne vedo, kam bi obrnili glavo, — ali k onim, ki dajejo, vendarle dajejo, čeprav malo, ali k onim, ki v izbiranju metode, kadar izražajo svoje zahteve, ne poznajo takta, niti skruplov in ki potem seveda dosežajo ono, kar iščejo. In kot zadnja opora, zadnja zaslomba, kot edini ohranjeni ostanek iz boljših časov, kot rešena zastava se dviga vedno višje ta epiteton »dela duševnega«, ki naj bi razsvetlil vse, mučni in bedni ponos, da se vzlic vsemu vendarle morejo ponašati pred drugimi in reči: »Mi! —«. Toda ta pridevek je v največ slučajih laž, slepilo, varanje sebe in drugih, nesposobnost za življenje, lenost.

Treba je to povedati jasno, odkrito, iskreno. Treba povedati, da večine birokratov v njih poklic ni privedla ljubezen do dela, želja ustvarjati, naklonjenost k stroki, nego ukoreninjena ambicija za položajem, za naslovi, za javnostjo. Treba reči čisto in bistro, da je večina onih, ki se bunijo, ki so bedni, ki prosijo, došla v ta položaj samo zato, ker je bila brez pomoči, ker ni znala kam s seboj, ker je v »službi« videla neki zavod za zavarovanje in krušno preskrbo. Država jim je bila nekakšno zatočišče. Ali število takih zatočnikov je naraslo do ogromnosti in tako danes niso več gotovi, da dobe vsaj ono malo, kar imajo dobiti. In oni se bunijo, javkajo še bolj brez pomoči. Toda njih glas ne dosega nikogar. Večina njih je došla v svoje zvanje iz komodnosti, iz odporosti proti produktivnemu delu, iz nespretnosti v praktičnem življenju, iz lenosti. To je — to ni tista prava lenoba. Saj delajo! Delajo včasih od jutra do mraka zgrbljeni, nervozni, vpreženi. No njihovo delo je najčesče kakor delo dnarja, ki od jutra do mraka na cesti razbija kamenje, kakor delo babice, ki dremajoč plete, — monotonsko, brez ljubez-

ni, brez moči. Ker oni niso nikoli občutili užitka zaradi dela in njih ideal je bil vedno delati čim manje.

Zato jim v današnjem položaju ni spasa. Ker tudi na področju duševnega dela vlada zakon o ponudbi in zahtevi. Dokler se je upravni formalizem dvigal k svojemu vrhuncu, so bile pozicije varne. Danes, ko se ta formalizem maje, ko izginja vera vanj, se smatrajo na varnem le oni, ki predstavljajo njegove glavne temelje. A drugo zastareva, odpada. In ljudje prevarani, razočarani zaman protestirajo, pretijo, žele povratka v staro. Povratka ni.

V razvoju civilizacije so bila mnoga zvanja duševnih delavcev zares potrebna, ker so izšla iz potrebe življenja. Toda njih zveza z življenjem je popustila, je pretrgana, ter so danes ta zvanja brez svrhe, umetne tvorenine. A življenje je neusmiljeno, življenje uničuje vse nepotrebno. Zato treba reči v lice tisočim teh ljudi to istino naše dobe, resnico, ki žge, boli, ki je v svoji nagoti strašna. Vaše delo postaja v našem času nepotrebno. Odveč je. Na poti je. Ovira življenje in mu ne dopušča, da pride do izraza. Zaman je krik, protesti, nezadovoljstvo. Zahtevi časa se mora ugoditi.

Uradniško vprašanje, pitanje »duševnih delavcev« — to ni vprašanje povečanja plače, pripomoči, draginjske doklade, obiteljskih dodatkov itd., ker vsako tako povišanje pomenja povišanje davka, carine, taks, znači večjo draginjo, znači circulus, iz katerega ni možno uiti. Rešiti činovniško pitanje bi pomenilo: rešiti ga na njegovih izvorih, onemogočiti razloge, ki ustvarjajo legije ljudi, ki kot nadležno breme visé na družbi, ne premikajoči ga naprej. — poenostaviti ta komplicirani, formalistični sistem in aparat administracije do skrajnih možnosti. Rešiti pitanje »radnika duhom« znači: vzpostaviti zvezo z življenjem, storiti, da bo vsako zvanje, vsak posel njegov izraz, da izhaja iz življenjskih potreb, a ne da cele kategorije ljudi stoje na potih kot nekaj mrtvega, okamenega, kar ovira svobodni razmah človeških sil.

V današnji administraciji z njeno komplicirano birokratsko mašinerijo potuje malenkosten, brezpomemben akt zaradi formalnosti od nadleštva k nadleštvu, od referata k referatu, od odseka do odseka, požira toliko časa, denarja in energije, kolikor bi bilo vredno sto in sto aktov take vrste. Vsa ta skladišča aktov, vsi ti protokoli, registri, paragrafi, ves ta kaos naredeb, napotkov, predpisov — t. i. večina dela birokracije — imajo samo to svrhu, da se ohrani baš ta forma, baš ta formalnost in baš ta sistem. Ali ta sistem začanja dušiti s svojo okornostjo i

državo, i one, za katere se uporablja. In tako je le en izhod: poenostaviti ta sistem, dovoliti vetriču svobode dela zaplhati tudi med zaprašene spise urada, ustrojiti administracijo tako, da ne kulminira v nepreglednem nizu postranskih poslov, ki nimajo nič skupnega z glavno svrhu, ter da bo ono, kar mora res biti: najvažnejša pridobitev življenja, delo za življenje. Potem bodo mogli tudi njeni predstavitelji biti dostojno nagrajeni in potem se bodo res lahko nazivljali duševni delavci, ljudi, ki vodijo, upravljajo družbo, človeštvo k njegovim dalekim ciljem.

Čemu danes zvati duševno delo nekaj, kar je tako često po svojih duševnih kvalitetah enako ničli ali je celo pod ničlo? — Naši časopisi gotovo vsak dan prinašajo vesti o slučajih birokratske okamenelosti, in gotovo vsak dan obstaja toliko ljudi, prihajajočih iz kancelarij kakor brez zavesti, brez misli pred vrati ter se grabi za čelo, češ: kdo izmed naju je norec? — Varati sebe, varati druge se pravi, ako se takemu »delu« nadevajo nezasluženi atributi, ki naj bi ga navidezno dvigali.

Biti duševni delavec naj bi značilo: v istini delati na problemih, ki zanimajo človeštvo, delati na ustvarjanju čim višjih duševnih vrednosti v družbi in državi, — delati na tem, da pridejo duševni principi čim preje in čim bolj do vpliva in izraza v strukturi družbe kot odvrčanje od čisto materialističnih principov. Duševno življenje večine teh »duševnih delavcev« pa je prazno in pusto, brez vsebine, mnogo praznejše kot življenje kmeta analfabeta. Kajti kmet je ohranil vsaj stik s svojo zemljo, ohranil si je čustvo, a večino »duševnih delavcev« je njihov formalizem izčrpal, izsušil, tako da je od njih ostala le neke vrste mašin, ki po ukazu v določenih urah začenjajo in predstavljajo funkcionirati.

Biti »duševni delavec« mora pomeniti, dvigati kulturni nivo svojega naroda, biti udeleženec pri njegovih duševnih pokreth, nahajati v svojem srcu odmeva za vsak zgibljal, ki nastane v pslihi naroda, zanimati se za vsak predlog, ki je sposoben dvigati višje in višje. A kulturno življenje večjega dela naše inteligence je danes tole: praznina, blebetanje, časopisi, kavarna, vino, ženske. A njihovo delo po svoji objektivni vrednosti, v razmerju z občnimi cilji vsakega naroda stoji v največ slučajih — izpod produktov manualnih delavcev.

Vse duševno življenje našega naroda reprezentira še vedno nekoliko stotín, v najboljšem slučaju nekoliko tisočev razkropljenih poedincev iz vseh mogočih poklicev, — a duševno življenje deset tisočev naših »duševnih delavcev« kulminira

v čitanju časopisov, v fanatičnem politiziranju, v vsem onem, kar ima najmanj zveze s predmetom, ki bi po zvočnem epitetu moral biti glavni element njih pomena v življenju. Naši književni listi po krajši in daljši dobi umirajo, ker nimajo naročnikov niti bralcev. Naše kulturne ustanove umirajo istotako na anemiji, ker ni ljudi, ki bi jim vdihnili življenja, mladosti, poleta, — in če delujejo, je njih delovanje prosto mehanično, iz navade, iz običaja, iz tradicije, bolj ovirajoče kot podpirajoče svojo glavno svrhu. Naše šole se duše pod bremenom formalizma, šablone, odrevenelosti, nadaljujoče avtomatično dan na dan posel, ki so mu svrhu že pozabili. Naše univerze so po večini samo mesta, kjer plačani ljudje leto za letom čitajo neizpremenjena svoja skripta, izdajajo izpričevala ter podpisujejo indekse in diplome. Naši časopisi so poveličani še vedno urejeni za ostudne strankarske borbe in za domače obrekovanje, najboljša lektira za branje in brezdelne penzioniste.

Vsi izgovori na siromaštvo, na zapostavljenost v družbi, na valuto, veljajo malo ali nič, ker so cene knjig v primeri z ostalimi artikli vendar še najmanj poskočile. Sicer pa — biti duševni delavec bi moralo značiti: ne moči sploh živeti brez onega, kar tvori življenski poziv človeka. Toda danes pomeni delati z duhom za večino nekaj, kar treba izbegavati, kar utruja, kar je zoprno in odveč.

Vsaka klasa, dospelša do premoči v družbi, v državi, si je ustvarila posebne kategorije ljudi, ki imajo nekak poseben položaj in branijo svoje interese, svojo obliko vladavine. Buržuazijska družba je ustvarila cele legije uradništva, ali oblika te družbe se izpreminja, ta oblika izgine slej ali prej, in večina poklicev, ki so se razvili iz nje, je že sedaj izgubila pravico do obstanka. Tu nič ne pomaga, da se ljudje branijo, da hočejo podaljšati dosežanje življenja, pripravljeni porušiti vse, celo samo obliko vladavine, v kateri edini ima njih obstanek upravičenost. Toda če bi porušili obliko, bi zrušili sami sebe. To ni zdravilo za njih bolezen. Hoteti priboriti večje moralno in materialno priznanje za svoje delo, ne pomeni vsiliti se družbi s svojo fizično močjo, s svojo mnogobrojnostjo, ker večina družbe ostaja vedno konservativna, pripravljena na skupno defenzivo.

Noben delavski pokret ni uspel zaradi mnogobrojnosti štrajkovcev, nego zaradi važnosti posla, ki ga gotova kategorija delavcev izvršuje. Ako se hoče doseči boljše materialne nagrade za duševno delo, ni treba ustanavljati sindikatov, legij, vojsk, ki bi pretile ali štrikale ali terorizirale; tu je samo ena, povsem druga pot: znati delu pridobiti vrednost, irvaženje, ceno svojemu posebnemu poslanstvu v družbi, pridobiti s svojim delom tak pomen, da postane to delo faktor, brez katerega se ne more nikakor biti. A prav tega duševni delavci niso nikoli niti poskušali, niso nikdar premišljali, ker čutijo zavedno in nezavedno, da njih delo baš v duševnem pogledu znači tako malo. Toda posnemajoči manualne delavce v naglašanju svojih zahtev izrekajo duševni delavci nezavedno spoznanje, ki bi ga sicer tako radi odbili od sebe: »Glejte, saj smo si enaki! Pobratimo se, pomagajte nam!...«

(Koniec prih.)

Za pasivno volilno pravico javnih nameščencev.

(Iz govora poslanca Ivana Deržiča v konstituenti.)

Oddelek VII., ki je v razpravi, govori o sestavi in pravicah te narodne skupštine, ki bodi vrhovno vodstvo jugoslovanskega naroda in ki naj izdela vse zakone, ki so potrebni, da se bo mogel jugoslovanski narod krepko razvijati in da bo jugoslovanski narod res postal to, kar vsi želimo. Predvsem je tukaj člen 70., v katerem ste dali volilno pravico vsem moškim od 21. leta dalje, kjer ste pa rekli v zadnjem odstavku: »Zakon če rešiti o ženskom pravu glasa.«

Pa tudi med moškimi imamo po določbah naše ustave sodržavljane, ki niso enakovredni državljani z ozirom na druge moške. Člen 73. je kratkotalo ogromni masi javnih nameščencev odrekel pasivno volilno pravico. V tem 73. členu ste dekretirali, da ne morejo kandidirati za državne poslance policijski, finančni in gozdarski uradniki ter uradniki pri agrarni reformi. Ostalim uradnikom ste sicer dali pasivno volilno pravico, toda ne v njihovem okrožju, ne v področju njihove teritorialne pristojnosti, ampak v tujem okrožju. Vsaka država, ki se hoče razvijati pravilnim putem, mora skrbeti, da je oni aparat, ki je neobhodno potreben za ta razvoj, da je upravni aparat te države na solidnih tleh. Predpogoj vsakemu razvoju je, da je uprava poštna in pravična proti vsem. Upravo imajo v rokah upravni organi, to je javni nameščenci. Če imate Vi na položajih javnih nameščencev ljudi, ki vedo, da so kulji vladajočih strank in da nimajo vseh državljskih pravic, kakor drugi državljani, potem, gospodje, ne morete pričakovati, da bo državna uprava res poštna in solidna, ampak v državi bo vladala korupcija, ki bo državo v doglednem času upropastila.

Jaz se čudim, da so se našli v tej ustavotvorni skupščini narodni poslanci, ki so po svojem poklicu javni nameščenci, pa so mirne duše kot člani večinskih strank pristali na to, da se javni nameščenci nekako deklarirajo kot manj vredni državljani v državi. Gospodje! Ali se niste nič naučili iz zgodovine? Ali ne veste, zakaj se je zlasti srbski del našega naroda rešil turškega jarma? Turčija je propadla, ker je imela korumpirano uradništvo, ki je bilo odvisno od vsakratne klike, ki je imela vladno v rokah. In zakaj je propadla Rusija? Zaradi tega, ker je imela korumpirano uradništvo. Takrat v letih 1915 in 1916, ko je ruski vojak bil Madžara in Nemca na galiških in rusko-poljskih frontah, takrat je odrekel v ozadiju upravni aparat, ker je bil korumpiran, in kri ruskega vojaka je tekla v potokih zaradi korupcije upravnega aparata.

Če hočete tudi v naši državi priti do tega, da bo upravni aparat korumpiran in da bo uradnik in sploh državni nameščenec te ali one panoge popolnoma odvisen od vladajoče klike, potem ste Vi s tem zadali že v ustavi smrtni udarec gospodarskemu razvoju in sploh vsemu razvoju naše države.

Gospodje! Vi hočete javne nameščence deklarirati kot manjvredne ljudi, ki ne smejo imeti svojega prepričanja in ki se morajo ravnati po prepričanju onega gospoda šefa in ministra, ki ima slučajno dotični resor v svojih rokah. To je žalostna epizoda iz 21½-letnega skupnega življenja troimenega naroda v naši državi, ki nam je prinesla to, česar smo se vsi bali: prinesla nam je separatizem ne samo v Belgradu, ampak tudi v Macedoniji,

v Sloveniji, na Hrvaškem, v Dalmaciji, sploh povsod. Vzrok temu separatizmu je to, da so gospodje ministri spravljali svoje prijatelje, znanke in žlahto na mesta državnih funkcionarjev, za katera dotični niso bili sposobni, in sicer samo zaradi tega, da so zadovoljili svoje stranke.

Če pa je javni nameščenec proti temu demonstriral, se niso priznavali zakoni, ampak z naredbo — če ni šlo drugače, celo z naredbo celokupnega ministrskega sveta — in s podpisom prestolonaslednika regenta so si gotovi strankarski ministri pomagali, da so javnega nameščenca direktno oropali vseh državljskih pravic.

Neobhodno potrebno je, da imamo v bodoči narodni skupščini ljudi, ki poznajo vse panoge gospodarske uprave in sploh notranjo upravo naše države. Jaz sem za svojo osebo prepričan, da so najboljši poznavalci državne uprave oni, ki poznajo to upravo res od vsega početka in ki so sami pri tej upravi delali. Če bo narodna skupščina sestavljena v pretežni večini iz takozvanih prostih stanov, kateri o notranji državni upravi nimajo nikakega pojma, ampak jo poznajo samo od zunaj, potem jaz dvomim, da bo ta bodoča narodna skupščina delala res pravilno in gospodarsko za našo državo.

Vi ste pa uradnikom dostop v narodno skupščino onemogočili in jaz, gospodje, bi Vas opozoril na eno. Če ste že deklarirali javnega nameščenca za brezpravnega, da ne sme imeti pasivne volilne pravice, in če motivirate to svoje stališče s tem, da je to neobhodno potrebno zaradi tega, da se zatira korupcija, potem, gospodje, jaz ne vem, zakaj niste Vi določili tukaj tudi glede takozvanih prostih stanov, da se takrat ne smejo baviti s svojim privatnim poslom, kadar so poslanci. Meni se zdi za državno gospodarstvo bolj nevaren na primer zastopnik odvetnikov ali bankirjev, ki ima kot tak celo okrožje v svojih rokah, kot pa javen nameščenec; če ta človek postane poslanec, terorizira direktno ne samo eno okrožje, ampak morebiti kar celo pokrajino.

Meni se tukaj zdi, da pri tej točki ni bila merodajna nikaka logika, ampak da so se gotovi zastopniki večinskih strank nekako prilagodili zastopnikom naših jugoslovanskih kmetov, kateri vidijo v uradniku svojega najhujšega sovražnika. Jaz sem prepričan, da mora jugoslovanski kmet priznavati, in deloma to tudi že priznava, da je neobhodno potrebno, da mora imeti dotičnik, ki vrši funkcije v dobrobiti javnosti, v dobrobit celokupnosti in v dobrobit države, da mora imeti tisti, ki ima državno upravo v svojih rokah, ravno iste pravice kakor vsak drugi državljan. To mora biti naše stališče, ako hočemo, da uredimo našo državo dobro in solidno, ako hočemo, da bomo imeli soliden upravni aparat, ki bo delal strogo po zakonu in ki bo neodvisen ne samo gospodarsko, ampak tudi duševno, to je politično. Radi tega je neobhodno potrebno, da se javnim nameščencem kakor vsem drugim državljanom moškega spola prizna tudi pasivna volilna pravica. Jaz apeliram na gospode iz centra, apeliram predvsem na one ožje tovariše javne nameščence: uradnike, poduradnike in pripadnike drugih kategorij, ki so kot poslanci v teh strankah.

Če bode ta člen obveljal v tej obliki, kakor ga je ustavni odbor sprejel, potem nočem biti sicer prerok, ampak zapomnite si eno: Javni nameščenci vseh kategorij se bodo postavili proti onim ustavotvorcem, ki so jih deklarirali za manj vredne ljudi. Tega javni nameščenci niso

zaslužili. Niso mi bile poprej toliko znane razmere v kraljevini Srbiji, toda prepričan sem, da so srbijanski javni nameščenci vršili napram narodu svojo dolžnost. Opozarjam pa narodne poslance od »preko«, in ti mi bodo pritrdili, da so bili javni nameščenci brez razlike strank in kategorije pri nas v Sloveniji, na Hrvaškem, v Slavoniji, v Bosni in drugod pionirji narodne kulture med jugoslovanskim narodom, da so ti javni nameščenci najhuje trpeli pod madžarskim in nemškim sistemom, da so bili huje preganjani nego vsi prosti stanovi in da je imela celokupna hrvaška in slovenska inteligenca največ opore v hrvaških in slovenskih javnih nameščenih. Danes se pa ti javni nameščenci deklarirajo kot manjvredni ljudje.

Vem, da bo završalo po celi državi, ko bodo javni nameščenci, zlasti naši hrvaški in slovenski javni nameščenci izvedeli, kako jih je danes ustavotvorna skupščina nagradila za vse ono delo, katero so storili za ujedinjenje jugoslovanskega naroda.

Dokler se ne najde človek, ki bi tu napravil red, — tako dolgo, gospodje, tudi ne morete imeti veselih in poštenih javnih nameščenecv in dobre uprave. Vi ste tu v § 73. to. kar je delala do sedaj vlada preko zakona in proti zakonu, direktno sankcionirali in ste jugoslovanske javne nameščence brez razlike narodnosti in stranke kratkoma politično proglasili za brezpravno rajo.

Zato apeliram ob koncu svojega govora na vse poslance, ki so po svojem poklicu javni nameščenci, da v zadnjem momentu preprečijo atako večine strank na pravice javnih nameščenecv. Jaz Vas zagotavljam, gospodje: če tega ne boste storili, boste nosili odgovornost in jugoslovanski javni nameščenci Vam bodo to vaše delo za njihov dobrobit kvitirali ne samo pri volitvah, ampak tudi še kje drugje.

Stanovanjska beda.

Od dne do dne postaja stanovanjska beda večja. Nastali so novi uradi, razne direkcije, ki so nastanejne večinoma po privatnih hišah, tako da niti uslužbenci teh uradov ne morejo dobiti stanovanja. Ne zida se skoraj nič, tako da tudi v bližnji bodočnosti ni pričakovati omiljenja stanovanjske mizerije, pač pa znatno povišanje najemnine, ker je popraševanje po stanovanjih vsaki dan večje.

Ena opeka, ki je stala pred vojno 4 vinarje, stane sedaj 2 K. Vprašamo, ali je upravičeno 50kratno povišanje opeki? Ali se je morda mezda delavcev ali cena ilovici 50krat povišala? Gotovo ne, ampak banke, ki so pokupile vse opekarne v okolici večjih mest, so napravile obroč in liktirajo pretirane cene izkoriščajoč najemnike ob sedanjih ugodni konjunkturi.

Vlada namerava uvesti »prosto trgovino« s stanovanji in tako vpostaviti rentabiliteto novih hiš na račun najemnikov. Ali so morda najemniki zakrivilo stanovanjsko bedo?

Hišni gospodarji pritiskajo na vlado, naj jim da dovoljenje prostega razpolaganja s stanovanji t. j., da smejo metati stranke poljubno na cesto ter neprestano poviševati najemnine. Ali je to upravičeno? Tudi ne! V hišah investirana glavni- ca je najbolj varno naložen denar, ker ni nobenega rizika, zadostuje, če v hiši investirana glavni- ca donša 3% obresti, kakor je bilo to običajno pred vojno. In to obrestovanje imajo že zdavnaj hišni posestniki, ki so od 1. avgusta 1921 upravičeni pobirati za 100—800% povišano najemnino in poleg te po naredbi od me-

seca oktobra 1918 najemnikom naprtiti tudi vse hišne popravilne stroške. Hišni posestniki so vsled vojne postali naravnost milijonarji. Kajti hiša sezidana pred vojno z 50.000 K je vredna danes 1 milijon kron, medtem ko se je vsota v hranilnicah naloženega denarja z relacijo 1 : 4 zmanjšala za 3/4. Če hiša gospodarju donša premalo obresti, naj jo proda in napravil bo lep dobiček.

Da zahteva rešitev stanovanjske mizerije zakonitim putem, da protestira proti nadaljnjemu povišanju najemnin in proti kaosu v stanovanjskem vprašanju, je sklicalo »Društvo hišnih najemnikov v Ljubljani« dne 21. maja 1921 javen shod, na katerem je bila sprejeta resolucija, ki stavi vladi vrsto praktičnih predlogov.

Uresničiti vse v resoluciji navedene zahteve bo le tedaj mogoče, ako se najemniki strnejo v močno organizacijo, ki prisili merodajne faktorje, da velikopotezno in socialno pravično rešijo stanovanjsko vprašanje. Ugodna, kakor še nikdar je sedaj konjunktura za hišne gospodarje. Ker je velikansko popraševanje po stanovanjih, nam preti še neizmerno povišanje najemnin. Od 1. avgusta t. l. bodo najemnine povišane za 400 do 800, odnosno tudi več odstotkov.

Tovariši — najemniki! Vzbudite se iz spanja, organizirajte se tudi v tem pravcu! Ustanovite povsod podružnice ali pa pristopite kot člani k »Društvu hišnih najemnikov v Ljubljani«, ki ima pobijati draginjo, zastopati interese brezstanovalec podnajemnikov in najemnikov, dajati članom brezplačne informacije, soodločevati v vseh najemniških vprašanjih, pospešiti rešitev stanovanjskega vprašanja, otvoriti informacijsko pisarno ter izdajati glasilo, ki bo brez pardona odkrivalo korupcijo pri oddaji stanovanj.

V Beogradu so že ustanovili na našo inicijativo društvo hišnih najemnikov »Kirajdžija«.

Predlog zakona

o državnih uradnikih, poduradnikih in službenikih.

(Dalje.)

III. Strokovni svet.

Čl. 96. Pri vseh ministrstvih se ustanove Strokovni sveti. Člane teh svetov imenuje resorni minister iz dvakrat večjega števila kandidatov, ki mu jih predloži Strokovna zajednica. Predseduje minister ali njegov namestnik.

Detalje organizacije Strok. sveta in njegovega delokroga predpisuje ministrski svet.

IV. Disciplinski predpisi.

Disciplinska odgovornost.

Čl. 97. Kadar državni službenik prekrši svoje službene ali stanovske dolžnosti, se kaznuje za nerednost ali disciplinski po tem, da li je prekršitev samo neka nerednost, ali se z ozirom na škodo in opasnost za interese službe ali ugled stanu, ali radi svoje veličine, radi ponavljanja ali drugače radi obtežljivih okolnosti mora smatrati, da je prestopok službenih dolžnosti.

Čl. 98. Ako je službenik član kaknega javnega, z ustavo predvidenega predstavništva, se proti njemu ne more zaradi kršitve dolžnosti niti začeti niti nadaljevati postopek, dokler traja mandat, razen če to dopusti predstavništvo, čegar član je, a ne more se niti potem preganjati za izjave, ki jih je storil v vršenju dolžnosti člana predstavništva.

Kazni za nerednost.

Čl. 99. Kazni za nerednost so: 1. opomin, 2. denarna globa.

Denarna globa v poedinem slučaju ne more biti večja od 25% služb. osnovne mesečne plače.

Čl. 100. Kazen zaradi nerednosti izrekajo (razen disciplinarnih sodišč) starešine nadleštva, v katerem službenik služi, ali starešina višjega nadleštva.

Pred izvršitvijo kazni za nerednost se mora okrivljenec zaslžati, a kazen mu sporočiti in razložiti s pismenim aktom.

Denarne globe se lahko odbijejo od prejemkov in gredo v podporni zaklad občne zajednice (čl. 86.).

Kazni za nerednost se ne beležijo v službeniške liste, toda morajo se priobčiti ocenjevalni komisiji.

Čl. 101. Zaradi kazni za nerednost se službenik tri dni po priobčenju lahko pritoži starešini višjega nadleštva. Pritožbo je treba izročiti starešini, ki je kazen izrekel. Izvzete so kazni, ki so jih izrekla disciplinska sodišča ali starešine najvišjih centralnih nadleštvev.

Disciplinske kazni.

Čl. 102. Disciplinske kazni so:

1. ukor;
2. znižanje prejemkov najdlje za dve leti, toda to znižanje ne more biti večje nego 20% na mesec;
3. ustavljenje napredovanja največ do ene perijodske povišice;
4. upokojenje in
5. odpust.

Čl. 103. V slučaju odpusta se more službeniku, ki je povsem siromašen ali ostarel, dovoliti za neko dobo ali za stalno 50% prejemkov, ki bi jih imel v penziji, če bi se v tem času upokojil.

Disciplinska sodišča.

Čl. 104. Za disciplinsko postopanje se osnujejo disciplinska sodišča.

- a) nižja pri oblastvih, ki stoje neposredno pod centralnimi nadleštvi, in
- b) višja pri centralnih nadleštvi.

Kjer bi se nižje sodišče ne moglo osnovati, izroči nadležna oblast njegovo nalogo drugemu nižjemu disciplinskemu sodišču.

Čl. 105. Nižja disciplinska sodišča, a tudi višja, kadar sodijo kot prvostepena, so sestavljena iz treh, a višja kot drugostepena iz pet članov. Po rangi najstarejši član predseduje. Oblast, pri kateri delajo, jim daje delovodjo izmed svojih uradnikov, ter jih preskrbuje z vsemi pisarniškimi potrebščinami.

Čl. 106. Za nižja disciplinarna sodišča izbirata po enega, a za višja po dva člana resorni minister in strokovna zajednica, a tretjega odnosno petega postavlja minister pravde izmed oseb, ki so kvalificirani sodniki.

Kadar sodi višje disciplinarno sodišče kot prvostepen, odpada s kocko po en član z vsake strani.

Funkcija disciplinarnega sodišča traja tri leta.

Za vse člane se postavijo na isti način namestniki.

Izbrane sodnike potrjuje kralj z ukazom na predlog resornega ministra.

Pred prevzetjem dolžnosti položi sodnik tole prisego:

Jaz N. N. prisegam pri Vsegamogočem Bogu, da hočem dolžnost disciplinskega sodnika vršiti vestno, nepristransko in po čistem prepričanju. Sodil bom pravično, tako mi Bog pomozil!

Čl. 107. Disciplinski sodniki so v vršenju svoje disciplinske sodne dolžnosti neodvisni in neodgovorni ter sodijo po svobodnem prepričanju, dobljenem po pretresanju.

(Dalje prih.)

Vestnik.

Hranilni in posojilni konsorcij v Ljubljani naznanja vsem svojim članom, da se bo vršil v četrtek, dne 30. junija 1921 ob 7. zvečer v restavraciji g. Mraka na Rimski cesti v Ljubljani redni občni zbor z nastopnim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika o lanskem rednem zborovanju. — 2. Poročilo o poslovanju in računskem sklepu hranilnega in posojilnega konsorcija za leto 1920. — 3. Poročilo nadzorovalnega sveta. — 4. Razdelitev poslovnega dobička koncem 1920 in dotiranje rezervnega zaklada. — 5. Določitev obrestne mere za posojila in hranilne vloge, ter odpovedne dobe za slednje. — 6. Določba glede plodonosnega nalaganja razpoložljivega denarja. — 7. Določitev največjega števila deležev, ki si jih sme pridobiti posamezen zadržnik. — 8. Določitev viška posojil in hranilnih vlog, ki jih sme sprejeti konsorcij. — 9. Honoriranje funkcionarjev. — 10. Slučajni predlogi zadržnikov. — 11. Dopolnilne volitve. — **Pripomba:** V slučaju nesklepnosti se vrši eno uro pozneje istotam za rešitev istega dnevnega reda nov občni zbor, ki bo sklepčen brez ozira na število prisotnih zadržnikov. Udeležba dolžnost! Završni letni račun je razpoložen v društveni pisarni.

Dijete finančne kontrole. Pišejo nam: Gospodje okoli zelene mize se spotikajo ob potnih troškovnikih finančne kontrole, osobito onih uradništva. Vsaka zunanja služba jim je danes odveč, dasi bi mogli vedeti, da je danes kontrola državne trošarine glavni pogoj zdravega finančnega aparata. Po objavah časopisja je imela država v pretečenem proračunskem letu 1920/21 nepričakovano lep prebitok državne trošarine. Ali ni to moralčen, odnosno nepobiten uspeh, ki ga je poštenemu in vestnemu službovanju finančne kontrole pripisati? Je li pa finančna kontrola danes za njeno odgovornost primerno plačana? Ne! Pogledajmo si dijete, ki jih ima danes finančna kontrola! Odgovarjajo li te današnjim draginjskim razmeram? Je li mogoče danes, v tej draginji, z dnevno dijeto 9 K 60 vin, ves dan preživeti zunaj v službi ter službeni posel opravljati nevarno državnim interesom? Beremo v časopisju, da se je začelo tudi v finančni kontroli čistiti. — Prav. Kar je gnilega, naj se uniči! — Predstaviti si je pa predvsem to, da je potrebno državne nameščence, zlasti one, ki morajo opravljati važne državne posle, plačati oziroma odškodovati tako, da bodo v moralčnem oziru popolnoma samostojni in neodvisni. Ne zahtevamo ničesar drugega kakor, da se nam priznajo enaka denarna sredstva in ugodnosti, kakor jih imajo drugi državni nameščenci. Kakor vemo, je začel neki tačasni nadzornik finančne kontrole, bivši avstrijski častnik, svoje neprenesljive tečnosti in šikanije zopet uganjati. Je i to državi v korist? Ne! Naj se z nami lojalno postopa in prepričani smo, da bode lojalno postopanje napram nižjim državi vedno rodilo boljše sad.

Bivšim primorskim uslužbencem fin. kontrole. Vsi oni, ki še niso prejeli za svoje službovanje od maja 1919 dalje pod ital. upravo pritika-joči povišek draginjskih doklad od 40% na 80%, tega poviška za sedaj tudi ne bodo prejeli in sicer toliko časa, dokler ne bode preklicana ali omiljena naredba generalnega civilnega komisarijata v Trstu, izdana meseca avgusta 1920, katera je ukinila izplačevanje te razlike vsem onim uslužbencem finančne kontrole, kateri so prestopili v državno službo kake druge (ne italijanske) države. Tržaško fin. ravni. je baje že napravilo tozadevno vlogo, ki pa dosedaj še ni rešena. — Vsaka tozadevna urgencia izplačila je za sedaj brezplodna. Izplačilo vlog, naloženih v skladu mase fin. straže v Trstu, je ravno tako izključeno, ker je masa od 23. aprila 1919 dalje v likvidaciji. Ko bode likvidacija končana, bo tržaško fin. ravni. uradno obvestilo one inozemske fin. oblasti, v katerih območju služijo bivši primorski fin. uslužbenci. Glavnica mase je bila naložena deloma pri poštni hranilnici na Dunaju, deloma pa pri Kranjski hranilnici v Ljubljani, pretežni del pa v — vojnem posojilu.

Društvo finančne kontrole za Slovenijo. Redni občni zbor se je vršil dne 5. t. m. v veliki dvorani Mestnega doma v Ljubljani. Vkljub temu, da je bila udeležba iz mariborskega okraja — za katerega se je vršil 25. maja tovariški sestanek v Mariboru — nekoliko pičila, je došlo na občni zbor preko 160 tovarišev. Zborovanje sta posetila tudi delegata hrvatskega bratskega društva, komisar Hergović in preglednik Fadljevič. Poročila odbora so se vzela z odobravanjem na znanje in blagajniku se je priznala za njegovo izredno marljivo delovanje nagrada. Po tovarišu Česniku sestavljena nova društvena pravila so se po temeljiti debati z neznatnimi spremembami soglasno odobrila. Čim jih oblast odobri, se natisnejo in razpošljejo članom. Volitev odbora se je izvršila že po novih pravilih z listki in se je izvolil skoro soglasno za predsednika naš dose-danji agilni tajnik tov. Peter Držaj. V odbor so bili izvoljeni tovariši: podinspektor Jakob Skubic, pregledniki Anton Česnik, Fran Gaberščik in Ivan Kenda (Ljubljana), Fran Arko in Miloš Krumer (Maribor), Josip Erjavec (Cerknica) in Ivan Uranič (Stična), podpreglednik Ludovik Žnuderl (Beltinci) in pripravnik Janko Resman (Laško). Za namestnike so izvoljeni tovariši: pregledniki Fran Jurkošek, Alojzij Črepinko, Tomo Mihelič in Juro Jugovič ter pripravnik Ivan Mencinger in Leopold Pertot. Pregledovalca računov sta: preglednika Jakob Cokan in Anton Muškatelec. Prva odborova seja se vrši dne 28. junija t. l.

Uživanje državne preskrbnine (mirovine, vdovnine, vzgojnine odnosno sirotnine) v ino-zemstvu dovoljuje v smislu naredbe bivšega finančnega ministrstva z dne 8. oktobra 1910 (državni zakonik 187) resortno ministrstvo sporazumno z ministrstvom financ in ministrstvom za zunanje zadeve. Prošnje za uživanje mirovine v inozemstvu je kolkovati z 28 K ter vlagati pri onem nakazujočem oblastvu, ki je odmerilo in

nakazalo preskrbnino, ne pa pri Delegaciji minist-rstva financ, ki le izplačuje preskrbnine. Pri-pominja se, da se iz valutarnih razlogov izdaje to dovoljenje le v posebnih ozira vrednih pri-merih.

Draginjske doklade aktivnih in umirovljenih državnih uslužbencev za deco. Državni usluž-benci aktivni in umirovljeni se opozarjajo, da pritičejo po čl. 2 uredbe ministrskega sveta z dne 28. aprila 1921 D. R. br. 60001 rodbinske do-klade za otroke dnevno 12 K le do dovršenega 16. leta pa tudi le tedaj, če nimajo otroci iz kakšnegakoli naslova mesečnih 360 K ali več lastnih dohodkov. Po dovršenem 16. letu pritiče draginjska doklada za otroka v smislu čl. 4 iste uredbe le tedaj 1. ako je otrok duševno ali teles-no trajno nesposoben za hišno ali kakršnokoli delo ali pridobivanje in če nima otrok mesečno 360 ali več kron dohodkov iz svojega premože-nja; 2. ako s povolnim uspehom in redno nada-ljuje šolanje, tukaj ali v inozemstvu in sicer za čas šolanja, toda najdalje do završetka 23. leta življenja pod pogojem, če nima otrok bodisi iz kakršnegakoli naslova mesečnih 360 ali več kro-n lastnih dohodkov. Za otroke nad 16. letom se draginjske doklade ne nakazujejo uradno na pod-lagi predloženih vprašalnih pol, marveč je stvar uslužbencev, da pismeno dokažejo računskemu oddelku, ki likvidira njihove prejemke, da so na-vedeni pogoji spojnjeni (umirovljenci in vdove pošiljajo tozadevne vloge fin. rač. oddelku). Kot dokaz k točki 1 velja izpričevalo uradnega zdravnika, k točki 2 pa izpričevalo šole.

Listnica upravnishva.

G. Jos. Jav . . . k, R. List ste naročili z Borovnice, kamor smo ga Vam redno pošiljali, dokler nam niste dne 6. aprila 1921 nakazali četriletno naročnine iz Dol. Logatca. Ker nam pre-mestitve niste naznanili, smo opravičeno domne-vali, da ste v Dol. Logatcu, če nam od tam poš-ljete naročnino, in radi tega pošiljali list od 15. štev. dalje na Vaš naslov v Dol. Logatec, od ko-der nam se nobena številka ni vrnila. Ni tedaj naša krivda, če lista niste dobili, ker ne moremo sintiti, da ste na R. če nam tega ne poveste. Z današnjo številko pošljemo Vam vse izvide od 15. številke dalje. Ako v bodoče nočete ostati naročnik lista radi krivde, ki ni na naši strani, prosimo, da nam list vrnete. — Prosimo ponov-no vse gg. naročnike, da nam vsako spremembo naslova takoj sporoče po dopisnici, da ne bo ne-potrebnih reklamacij in brezplodnega dela.

G. Jak. Grašič, Omišalj. Od časa, ko ste nam naznanili svojo premostitev, pošiljamo redno vsako številko na Vaš novi naslov J. G. Omišalj-otok Krk, Dalmacija. Neumevno nam je, da niste dobili nobene številke. Povprašajte na tamošnji pošti; nas ne zadeva nobena krivda. Z današnjo številko Vam pošljemo ponovno tudi št. 22—24.

Uprava.

Drogerija „ADRIJA“
Fotomanufaktura

22—3 Parfumerija
B. Čvančara
Ljubljana, Selenburgova ul. 5.

Si že pridobil novega naročnika?

Priporoča se tvrdka 4—6
Jos. Peteline
trgovina z galanterijskim in mod-nim blagom, zaloga šivalnih stro-jev in njih posameznih delov.
Ljubljana, Sv. Petra n. 7.

VZAJEMNA POSOJILNICA

REG. ZADRUGA Z O. J. V LJUBLJANI

dovoljuje javnim uslužbencem posojila na osebni kredit proti poroštvu, zaznambi na službene prejemke in zastavi življenjskih polic na daljšo dobo in profi malim mesečnim odplačilom :: 6% obresti.

HRANILNE VLOGE SE OBRESTUJEJO PO 4%.

Prošnje se rešujejo zelo hitro. Zahtevajte prospekt!